



## Monumentnummer\*: 505638

Smallepad 5  
3811 MG Amersfoort  
Postbus 1600  
3800 BP Amersfoort  
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56  
E info@cultureelerfgoed.nl

Status **rijksmonument**  
Inschrijving register\* **01 november 1996**  
Kadaster deel/nr **82979/79**

*Woonplaats\** **Amsterdam**      *Gemeente\** **Amsterdam**      *Provincie\** **Noord-Holland**

*Locatiennaam* **Amsterdam**      *Locatieomschrijving* **Zuid**

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Amsterdam	U			9914
Amsterdam	U			9913

### Omschrijving\*\*

#### Inleiding

Een circa 1875 tot stand gekomen GEMAAL voor de regulering van de van oudsher problematische grondwaterstand van het Vondelpark. Het gebouw bood ruimte aan een kolenhuis en een stoomgemaal. De opdracht tot de bouw werd mogelijk verleend door de 'Vereeniging tot Aanleg van een Rij- en Wandelpark'. De architect is voornamelijk onbekend. Gebouwd in een eclectische stijl met invloeden van de chalet-stijl.

In 1907 werd het gemaal, in de archiefstukken ook 'kolenhuis' genoemd, 50 cm. omhoog gebracht en door een nieuw gemetselde voeting ondervangen. In 1915 is in de 'Voorwaarden en bepalingen betreffende de verkoop' sprake van: een stoomketel, een stoommachine met condensatie-inrichting, een roterende pomp en een petroleummotor met toebehoren, als aanwezig 'in het pompgemaal aan den Amstelveensche weg bij het Willemspark te Amsterdam'.

De ketel en de stoommachine werden geleverd door de Gebr. Stork & Co. te Hengelo. De pomp werd door middel van de stoommachine voortbewogen en werd ontworpen voor een wateropbrengst van ongeveer 325 liter/sec. bij 2.25 m. opvoerhoogte. Links van het gemaal bevond zich de put; het riool boog vanaf de achterzijde van het gemaal naar het Noorden. In 1940 vond op het

\* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

\*\* Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument



achterterrein van het pompemaal de bouw plaats van een transformatorhuisje van het Gemeente Energiebedrijf.

#### Omschrijving

Tweebeukig gemetseld gebouw voor een pompemaal bestaande uit een hoger opgetrokken rechterdeel en een iets teruggezette zijbeuk ter linkerzijde. Het rechterdeel bestaat uit twee bouwlagen. Op de recenter gemetselde voeting een begane grond met groot tweedelige entree onder afgeplatte korfboog; de deuren hebben segmentvormige bovenlichten en een pendentiefvormig geprofileerd spaarveld. Gelijk alle gevelwanden is ook deze voorgevel opgebouwd uit donkerbruine baksteen afgewisseld met in gele baksteen uitgevoerde speklagen en sluitstenen. Voortzetting van de voorgevel na een gemetselde cordonlijst in de verdieping, aan weerszijden afgesloten door hoeklisenen. Twee gekoppelde licht getoogde zesruits-vensters onder gemetselde hanekammen. Klein zoldervenster in top. Klein getoogd tweeruits-venster in linker zijgeveldeel boven de lage zijbeuk. Oplopend tandfries onder de kap. Keperfries aan beide lange zijden. Zadeldak met omlopende en uitkragende geprofileerde lijst met rechte korbeelstukken en uitgevoerd als zinken-roevendak. Aan de voor- en achterzijde hanebalken met makelaars en pironen. Centraal geplaatste schoorsteen en verder een schoorsteen op het zuidelijk dakschild.

Het linkerdeel, bestaande uit één bouwlaag is als een zijbeuk tegen het hoofdgebouw geplaatst en bevat aan de voorzijde een dubbele toegangsdeur onder gedrukte korfboog; de deuren hebben segmentvormige bovenlichten en een pendentiefvormig geprofileerd spaarveld. Oplopend tandfries onder het lessenaarsdak met uitkragende geprofileerde lijst met rechte korbeelstukken. Lessenaarsdak is uitgevoerd als zinken-roevendak.

Aan de zijgevel drie in ijzeren kozijnen gevatte negenruitsvensters met tuimelraam en met aansluitend half rond bovenlicht met radiaalverdeling. Keperfries onder de lijst.

#### Waardering

Pompemaal van algemeen belang vanwege zijn architectuur- en cultuurhistorische waarde. Hoofdvorm en detaillering zijn gaaf bewaard gebleven. Verder van belang vanwege zijn functioneel-historische waarde, wegens de directe relatie met de regulering van het waterpeil in het nabijgelegen Vondelpark.

#### Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

#### Subcategorie

Gemaal (M)

#### Functie

Gemaal(M3)